

Folkhälsomyndigheten

Remissyttrande

Mottagare

Infrastrukturdepartementet
li.remissvar@regeringskansliet.se
kopia till: li.nationellplan@regeringskansliet.se

Handläggare

Enheten för miljöhälsa
Daniel Sundvall

Datum

2024-04-15

Vårt ärendenummer

00241-2024

Ert ärendenummer

LI2023/03919

Trafikverkets inriktningsunderlag för infrastrukturplaneringen, för perioden 2026-2037

Sammanfattning

Folkhälsomyndigheten tillstyrker Trafikverkets förslag i inriktningsunderlaget och lämnar följande kommentarer.

Folkhälsomyndighetens kommentarer

Folkhälsomyndigheten vill påpeka vikten av en mer fördjupad analys utifrån ett jämlikhetsperspektiv i såväl generella resonemang som förslag till konkreta åtgärder. Det folkhälsopolitiska målet med att skapa samhälleliga förutsättningar för en god och jämlik hälsa i hela befolkningen och sluta de påverkbara hälsoklyftorna inom en generation beslutades av riksdagen 2018. Genom att beakta den målsättningen i planeringen av transportinfrastrukturen kan samhälleliga förutsättningar skapas som främjar en god och jämlik hälsa i befolkningen, framförallt för de grupper i befolkningen som löper störst risk att drabbas av ohälsa. Detta då det är viktigt att i planering och utformning av infrastruktur beakta att olika grupper i befolkningen har olika förutsättningar och behov, och löper olika risk att påverkas negativt av till exempel buller eller exponering för partiklar. Folkhälsomyndigheten anser exempelvis att det är positivt att barn, personer med funktionsnedsättning samt jämställdhet mellan kvinnor och män uppmärksammats i inriktningsunderlaget. Dessutom anser Folkhälsomyndigheten att det i större utsträckning borde belysts när, var, hur och för vilka grupper transportsystemet är olika tillgängligt, eller otillgängligt. Vidare anser Folkhälsomyndigheten att transportsystemets potential att bidra till ökad fysisk aktivitet borde lyfts tydligare.

3.2 Tillgänglighet 3.3 Klimat och 3.4 Miljö och hälsa

Folkhälsomyndigheten ser positivt på de föreslagna åtgärderna, däribland förslag om att göra det möjligt för Trafikverket att agera mer proaktivt i miljöfrågor, förslag på åtgärder för att minska buller samt förslag om sänkta hastigheter i syfte

att minska exponering från partiklar. Folkhälsomyndigheten anser att det hade varit önskvärt med ytterligare resonemang och förslag på åtgärder hur infrastrukturen kan planeras för att främja en god och jämlik hälsa, exempelvis i likhet med de föreslagna åtgärderna att förbättra förutsättningarna för gång och cykeltrafik (3.3 *Klimatpåverkan*) och anpassning av trafiklagstiftningen till cykeltrafikens förutsättningar (3.2 *Tillgänglighet*)

Folkhälsomyndigheten efterfrågar även fler exempel på hur positiva synergier kan skapas för hälsa, miljö och klimat genom en tvärsektoriell planering av infrastruktur. Att underlätta för befolkningen att gå, cykla eller resa kollektivt kan bidra till flera hälsovinster genom att exempelvis den fysiska aktiviteten ökar och luftföroreningar, transportbuller och antalet trafikolyckor minskar, samtidigt som minskad andel trafik ger utrymme för grönska och en mer klimatanpassad stadsplanering. Folkhälsomyndigheten ser också behov av uttalad tvärsektoriell samverkan i infrastrukturplaneringen för att kunna tillgodose de sociala, ekonomiska och miljömässiga dimensionerna av en långsiktigt hållbar utveckling.

Folkhälsomyndigheten ser positivt på att betydelsen av minskade trafikflöden tas upp i rapporten men anser att det hade kunnat kopplas ihop med en positiv och främjande effekt för människors hälsa på ett tydligare sätt. I det sammanhanget vill Folkhälsomyndigheten stämma in i argumentationen om ökade styrmedel för att nå det nationella klimatmålet.

3.5 Trafiksäkerhet

Folkhälsomyndigheten har ett instruktionsenligt uppdrag som rör området suicidprevention, där myndigheten har i uppgift att samordna det nationella arbetet och verka för samverkan mellan berörda myndigheter och aktörer, samt verka för kunskapsutveckling och kunskapsförmedling inom området.

Folkhälsomyndigheten har i sin återredovisning till regeringen gällande förslaget till en ny nationell strategi för suicidprevention, föreslagit att myndigheten ska få i uppdrag att upprätta, driva och förvalta en samordningsfunktion för att stödja ett samordnat genomförande av strategin.

Folkhälsomyndigheten anser dock att det inte finns behov av en separat samordningsfunktion särskilt kopplat till delmålet ”Stärkt suicidpreventivt arbete”, vilket Trafikverket föreslår. I det fall en ny nationell strategi för suicidprevention beslutas, anser Folkhälsomyndigheten att arbetet med samtliga delmål bör samordnas på en mer övergripande nivå.

Folkhälsomyndigheten är positiv till att resonemang och förslag på åtgärder kopplat till suicidprevention lyfts i underlaget och vill betona vikten av att de beaktas i planering och utformning av infrastruktur. Flera av de trafiksäkerhetsåtgärder som nämns i andra delar av transportsystemet än järnvägen, är också suicidpreventiva. Säkerhetsåtgärder i hela transportsystemet, inklusive vägar och broar, bör därför alltid ta suicidprevention i beaktan i arbetet med att nå de transportpolitiska målen om trafiksäkerhet.

Folkhälsomyndigheten saknar ett fördjupat resonemang kring betydelsen av nykter trafik vid planering och utformning av infrastruktur och utifrån det förslag på åtgärder. För att nå etappmålet för trafiksäkerhet 2030 är det viktigt med ett fortsatt fokus på att förebygga användning av alkohol och narkotikaklassade substanser i trafiken, och därmed öka andelen nykter trafik. Det saknas även ett resonemang kring nya tekniker eller andra former av lösningar för att öka andelen nykter trafik.

3.6 Civil beredskap

Folkhälsomyndigheten ser positivt på de resonemang och åtgärder som framhålls och vill i det sammanhanget lyfta vikten av att en fungerande transportinfrastruktur har en avgörande betydelse, i såväl freds- som krigstid, för Sveriges beredskap. Exempel på viktiga områden för beredskapssektorn hälsa, vård och omsorg där transportinfrastrukturen har en avgörande funktion är livsmedel till vårdenheter, logistik för beredskapsläkemedel, personalens möjlighet till transport till och från arbetsplats samt tillgång till förbrukningsartiklar och läkemedel.

8. Effekter av olika ramnivåer

Folkhälsomyndigheten anser att de ekonomiska beräkningarna kopplade till hälsa hade kunnat utvecklas, så att det tydligare framgår hur hälsofrämjande åtgärder inom infrastruktur kan skapa synergier för såväl människors hälsa som för samhällsekonomin.

Beslut i detta ärende har fattats av generaldirektör Karin Tegmark Wisell. I den slutliga handläggningen har tillförordnade avdelningschefen Agneta Falk Filipsson samt avdelningscheferna Anna Bessö och Josefin P Jonsson, chefsjuristen Bitte Bråstad och enhetschefen Karin Ljung Björklund deltagit. Utredaren Daniel Sundvall har varit föredragande.

Enligt Folkhälsomyndighetens beslut

Daniel Sundvall